

5/21

irizpena

2024rako Ekonomia Zirkularraren
eta Bioekonomiaren

Planari buruzkoa

Bilbon, 2021eko uztailaren 30a

CES
EGAB

Consejo Económico
y Social Vasco

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

Irizpena 5/21

I.- AURREKARIAK

2021eko uztailaren 8an, Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailaren idazki bat sartu zen Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordean, "2024rako Ekonomia Zirkularrean eta Bioekonomiaren Planari" buruzko txostena eskatzeko, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen maiatzaren 17ko 8/2012 Legearen 3. artikuluan ezarritakoaren arabera.

Plan honen xedea da Euskadik baliabideen erabilera ekonomia eraginkorrago baterantz egin dezan bultzatzea, ekoizpen- eta kontsumo-eredu berri batera bideratutako berrikuntzaren bidez, eta lankidetzaren publiko-pribatu baten bidez, herritarrak, enpresak eta Administrazioa modu eraginkorrean inplikaturik helburu komuna lortze aldera. Hori guztia "Europa hegoaldean ekonomia zirkularrean eta bioekonomian erreferentziazko eskualde gisa kokatutako Euskadi baterantz aurrera egiteko, non ingurumena jasangarritasunaren, lehiakortasunaren eta enplegu-sorkuntzaren funtsezko faktore bihurtzen den, eta hazkunde ekonomikoa baliabide naturalen kontsumotik, hondakinen sorreratik eta berotegi-efektuko gasen emisiotik bereizten den" (Planaren ikuspegia).

Berehala bidali zitzaizkien dokumentuaren kopia Kontseiluaren Osoko Bilkurako kide guztiei, beren proposamenak eta iritzirik bidal zitzaizkien eta dagokion Lan Batzordeari helaraz ziezazkieten, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen Funtzionamenduari buruzko Erregelamenduan ezarritakoaren arabera. Ekonomiaren Garapenerako Batzordea 2021eko uztailaren 27an bildu zen, eta, hartutako erabakietatik abiatuta, irizpen-proiektu hau egin zen, uztailaren 30eko Kontseiluaren Osoko Bilkuran aurkezteko, eta aho batez onartu zen.

II.- EDUKIA

Planak 10 kapitulu ditu. Lehenik eta behin, ekonomia linealetik ekonomia zirkularrerako eredu-aldaketa azaltzen du **Sarrerako kapituluak**: Egungo ekonomia balio-kate linealetan oinarritzen da, eta kate horiek lehengaien etengabeko erauzketa gero eta handiagoaren mende daude. Ia lehengai guzti horiek -% 91,4- lurretik atera, prozesatu, erabili eta lehortu egiten dira, leheneratzeko inolako aukerarik gabe, eta konpondu ezinezko ingurumen-narriadura eragiten dute. Ingurumenarekiko kontzientziazioa gero eta handiagoa bada ere, zirkulartasun-maila jaisten ari da mundu osoan, eta baliabide naturalen gehiegizko ustiapenak gora egiten jarraituko duela aurreikusten da, besteak beste, biztanleriaren hazkundeagatik eta diru-sarreraren eta erosteko ahalmenaren igoeragatik. Hori dela eta, klima-aldaketaren egungo testuinguruarekin batera, premia eta beharrezkoa da giza ongizatea eta planetaren osasuna bermatuko dituen eredu ekonomiko berri baterantz aurrera egitea.

Ekonomia zirkularra funtsezko hiru printzipiotan oinarritzen da:

1. Kapital naturala zaintzea eta hobetzea, izakin finituak kontrolatuz eta baliabide berriztagarrien fluxuak orekatuz.
2. Baliabideen erabilera optimizatzea, produktuak, osagaiak eta materialak txandakatuz, une oro ahalik eta erabilgarritasun handienarekin, bai ziklo teknikoetan, bai biologikoetan.
3. Sistemaren eraginkortasuna sustatzea, kanpo-eragin negatiboak azalduz eta kenduz.

Gainera, eredu ekonomiko zirkularrago baterako trantsizioa bat dator Nazio Batuen 2030 Agendarekin; beraz, funtsezko palanka bat da NBERen garapen jasangarriaren helburuak lortzeko.

Bestalde, Euskadik urteak daramatza ekonomia zirkularraren arloan lanean. 2000. urteaz geroztik, EAeko ekonomia % 26 hazi da, materialen kontsumoa % 25 murriztu da eta zabortegean amaitzen den hiri-hondakinen bolumena % 56 murriztu da. Gure ekonomia materialen kontsumotik eta hondakinen sorreratik banantzen ari da, ekonomia zirkularreko neurriak bultzatuz. Aldi berean, Eusko Jaurlaritzak argi ikusten du 2017az geroztik bioekonomiari lotutako jarduera-eremu bat areagotzeko beharra, Euskadiko enpresentzat eta ekonomiarentzat interesgarriak diren aukerak zabaltzen dituen.

...

2. kapituluak Euskadiko ekonomia zirkularrari buruzko **diagnostikoaren laburpen** bat aurkezten du, eta nabarmentzen du hazkunde ekonomikoaren eta baliabide materialen erauzketaren eta erabileraren arteko bereizketa, Europako Itun Berdearen funtsezko printzipioetako bat, faktore ekonomiko giltzarria dela duela urte batzuetatik, gure erkidegoak sistema ekonomiko jasangarriago baterako trantsizioa oinarritzen duenean.

2018an, Euskadiko biztanle bakoitzeko 18,4 tona inportatu ziren, hau da, 2016an baino % 19 gehiago; eta EAeko naturatik biztanle bakoitzeko 5,9 tona atera ziren, 2016an baino % 16 gehiago. Halaber, biztanle bakoitzeko 11,2 tonako bolumena esportatu zen, 2016an baino % 4 gehiago. Euskadiren tamaina txikia dela eta, datu horiek erakusten dutenez, kanpoaldearen mende dago. Gainera, inportazioek esportazioen bolumena gainditzeak agerian uzten du Euskadi inportatzailea dela eta lehenengoetik mendekotasun handia duela.

2030erako, honako hauek dira helburuak: 2016arekin alderatuta, produktibitate materiala % 30 handitzea, ekodiseinatutako produktuak garatzea, produkzioan baliabide material gutxiago behar dituztenak, eta eraikuntzaren sektoreko baliabideak hobeto aprobetxatzea, nekazaritzako elikagaien balio-kate osoan jarduteaz gain. Helburu horiek lortzen laguntzen dute, halaber, 2020ko urtarrilean onartutako [2030 Euskadiko Ekonomia Zirkularraren Estrategiak](#) eta 2030 Euskadiko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planak, 2021eko udazkenean onartzeko izapidetze-prozesuan daudenak.

Bestalde, bioekonomiak aukera paregabea ematen digu egungo eredu ekonomikoa eraldatzeko, ekonomia, gizartea eta ingurumena berriro lotuko dituen eredu baterantz. Bioekonomiaren barruan sartzen dira elikagaiak, materialak eta energia sortzeko lurreko eta itsasoko baliabide biologiko berriztagarriak -laboreak, basoak, animaliak eta mikroorganismoak- erabiltzen dituzten ekonomia-sektoreak. Trantsizio ekologikoa lortzeko eredu alternatiboetako bat da, baliabide naturalen kudeaketa iraunkorra eta irtenbide teknologiko berriak konbinatuz, gaur egun petrolioarekin ekoizten duguna ordezkatzeko duten produktuen belaunaldi berri bat sortzeko. Egungo ereduaren jasanezintasunaren aurrean behar gisa aurkezteaz gain, ekologia, ekonomia eta berrikuntza uztartuz ekonomia-, gizarte- eta ingurumen-balioa sortzeko aukera bat da.

Europako bioekonomiaren urteko negozio-bolumena 2 bilioi eurokoa da dagoeneko, eta 20 milioi lanpostu baino gehiago hartzen ditu; merkatu-balioa 40.000 milioi eurora iritsi arte hazten jarraitzea eta datozen urteetan 90.000 lanpostu berri sortzea espero da. Bioekonomiari bultzada handia eman zitzaion European 2012an, Europako Batzordeak bioekonomiaren lehen estrategia aurkeztu zuenean. Horren ondorioz, bioekonomiako

estrategia espezifikoak garatu ziren estatu kideetan. Azken hamar urteetan, Euskadin, BRTA -Basque Research and Technology Alliance- aliantzaren bidez, bioekonomiako 125 proiektu baino gehiago lantzen ari dira, 28 milioi eurotik gorako aurrekontuarekin.

Gaia hasi berria denez, gaur egun ezin da kuantifikatu bioekonomiak Euskadin ekonomian eta ingurumenean duen eragina, baina datozen hiru urteetan ikerketa-proiektu horiek euskal industrian nabarmen itzuliko direla espero da.

3. kapituluak Plana egiteko prozesua laburbiltzen du. Prozesu parte-hartzaile batek funtsezko eragile askoren informazioa biltzea ahalbidetu du, besteak beste, enpresena, klusterrena, erakunde publikoena, unibertsitateena eta Euskadiko zentro teknologikoena (50 pertsona baino gehiagok parte hartu dute). Gainera, Europan beharrezkoa den kontrastea egin da. Jasotako informaziotik abiatuta, AMIA azterketa bat egin da (ahuleziak, mehatxuak, indarrak eta aukerak), planaren urrats hauek definitzeko oinarri gisa erabili dena: helburuak, ildo estrategikoak eta ekintzak. Ondoren, helburu, ildo eta ekintza horiek zenbait eragilerekin kontrastatu dira, hala nola BRTA, ELIKA, HAZI, IHOBE eta NEIKERrekin.

...

Planaren 4. kapituluak Euskadiko ekonomia zirkularraren eta bioekonomiaren erronkak aurkezten ditu.

Euskadin aurre egin beharreko hainbat erronka ikusten dira, helburu argiak eta etorkizunerako ikuspegia dutenak ezarriz, Euskadi ekonomia zirkular baterako trantsizioan eta bioekonomia zirkularrean erreferente gisa kokatu ahal izateko. Erronka horiei aurre egiteko, tartean dauden eragile guztiak inplikatu beharko dira: Enpresak, administrazioak eta herritarrak, eta garrantzi handieneko sektoreak lehenetsiz. Horregatik, eragile horien guztien lankidetzeta eta inplikazioa sustatu behar da, ikuspegia ez dadin izan soilik enpresen zirkulartasuna, baizik eta lurralde osoaren zirkulartasuna. Erronka hauek zehaztu dira:

- 1. Negozio-eredu berri zirkularragoen sorrera bultzatzea*
- 2. Materialak (aurreratuak eta berriztagarriak), prozesuak eta produktuak berritzea*
- 3. Produktuen balio-bizitza luzatzea*
- 4. Lehengaien kontsumoa eta hondakinen sorrera murriztea*
- 5. Kontsumo-eredu zirkularragoa sustatzea*
- 6. Elikagaien xahuketa murriztea*
- 7. Plastikoen erabilera eraginkorragoa sustatzea*
- 8. Hondakinen berrerabilpena, birziklapena eta berreskurapena areagotzea*
- 9. Bigarren mailako lehengaien erabilera handitzea*

5. kapituluak Euskadiko Ekonomia Zirkularraren eta Bioekonomiaren xedea, ikuspegia eta helburu estrategikoak aurkezten ditu.

- **Xedea:** Euskadik baliabideen erabilera ekonomia eraginkorrago baterantz egin dezan bultzatzea, ekoizpen- eta kontsumo-eredu berri batera bideratutako berrikuntzaren bidez, eta lankidetzaren publiko-pribatu baten bidez, herritarrak, enpresak eta Administrazioa modu eraginkorrean inplikatuz helburu komuna lortze aldera.
- **Ikuspegia:** Euskadi Europako hegoaldean ekonomia zirkularrean eta bioekonomian erreferentziatzeko eskualde gisa kokatuta dago, eta ingurumena jasangarritasunaren, lehiakortasunaren eta enplegu-sorkuntzaren funtsezko faktore bihurtzen da, eta hazkunde ekonomikoa baliabide naturalen kontsumotik, hondakinen sorreratik eta berotegi-efektuko gasen emisiotik bereizten da.

Euskadiko 2030erako Ekonomia Zirkularraren Estrategian ezarritako 3 helburu estrategikoak indarrean daude oraindik, eta 2030erako erreferentzia **Helburu** gisa txertatzen dira plan honetan:

- ✓ Produktibitate materiala % 30 handitzea. Produktibitate materialak aukera ematen du ekonomiaren bilakaera neurtzeko, materialen mendekotasun txikiagoa duen ekoizpen- eta kontsumo-eredu baterantz. Horrela, produktibitate material altuak baliabideen aprobetxamendu eraginkorragoa, produktuen balio erantsi handiagoa eta materialen inportazioarekiko eta erauzketarekiko mendekotasun txikiagoa adierazten ditu. Produktibitate materiala handituz, Euskadik materialen kontsumoaren hazkunde ekonomikoz banatzea nahi du.
- ✓ Material zirkularraren erabilera-tasa % 30 handitzea. Material zirkularraren erabilera-tasari esker, Euskal Autonomia Erkidegoan birziklatutako materialek materialen guztizko eskaerari egiten dioten ekarpena neur daiteke, eta funtsezko elementua da ekonomiaren zirkulartasuna ebaluatzeko. Tasa hori handitzeak esan nahi du inportazioekiko mendekotasuna edo lehengaien erauzketa murrizteaz gain, hondakindegia batean utziko liratekeen hondakinak murriztea. Bestalde, isurketak murrizteaz gain, material zirkularraren erabilera handitzeak birziklapenaren sektorea bultzatuko du, bai eta hondakinak eraldatu eta beste ekoizpen-prozesu batzuetan berrerabiltzeko aprobetxatzeari lotutako enpresak agertzea ere.
- ✓ BPGren unitate bakoitzeko hondakinen sorrera-tasa % 30 murriztea. Tasa horrek jarduera ekonomikoaren intentsitatea adierazten du hondakinak sortzeari dagokionez, eta ekoeraginkortasunaren neurri bat ematen du. Eredua ekonomia zirkular baterantz aldatzeak materialen kontsumoaren hazkunde ekonomikoa desakoplatzea bilatzen du, eta horretarako garrantzitsua da, halaber, hazkunde ekonomikoa hori hondakinen sorreratik bereiztea.

Horrez gain, Estrategiak azken helburu horren osagarri diren bi helburu jasotzen ditu, Europako Batzordeak lehenetsitako bi korronterei dagokienez: elikagaien hondakinen sorrera erdira murriztea eta plastikozko ontzien % 100 birziklagarriak izatea.

Bioekonomiari dagokionez, helburua da aukera eta erronka ekonomikoak, sozialak eta ingurumenekoak euskal bioekonomian integratzea, balio-kate luzeagoetan, askotarikoetan, jasangarriagoetan eta tokiko esparrukoetan oinarrituta. Halaber, Euskadik bere lehiakortasuna eta European hazkunde jasangarria sustatzeko duen zeregina hobetzeko aukera

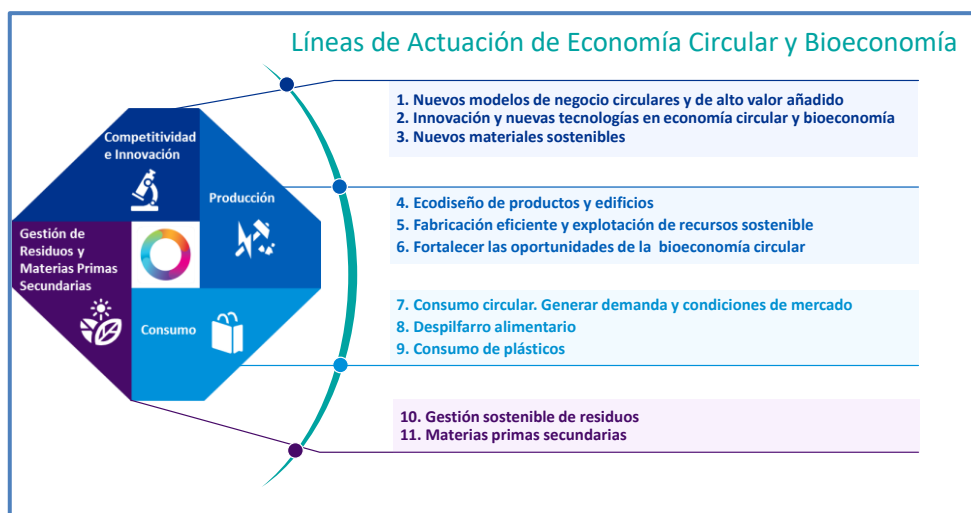
garrantzitsua da. Horretarako, **helburu** espezifiko hauek lortu nahi ditu:

- Ingurumena babesten laguntzea, natura-baliabideak eta biodibertsitatea zainduz.
- Nekazaritzako elikagaien, itsasoko eta basogintzako sektorea indartzea, bioekonomia zirkularraren aukerak aprobetxatzeko.
- Gaitasun zientifiko-teknologikoak sustatzea eta orientatzea, eta prestakuntza espezifikoa indartzea.
- Balio erantsi handiko bioekonomiarekin lotutako enpresa-jarduera sustatzea eta erakartzea.
- Eskaria eta merkatuko beste baldintza batzuk sortzea.

Ekonomia zirkularraren eta bioekonomiaren artean egindako ibilbide desberdinaren ondorioz, ekonomia zirkularraren plangintza-prozesuak ez du heldutasun-maila bera Euskadin ekonomia zirkularraren arloan jada eska daitekeen helburu estrategikoak zehazteko orduan; izan ere, adierazleen kalkuluak eta horri dagokion analisiak helburuak kuantifikatzea ahalbidetzen dute, baina oraindik ezin ditugu bioekonomiara eraman.

...

6. kapituluak Planaren **ildo estrategikoak** aurkezten ditu. [Europako Batzordearen ekonomia zirkularrerako ekintza-planean](#) ezarritakoaren ildotik, 4 Ardatz Estrategiko ezartzen dira (ekoizpena, kontsumoa, hondakinen eta bigarren mailako lehengaien kudeaketa eta lehiakortasuna eta berrikuntza), Euskadiko Ekonomia Zirkularra eta Bioekonomia artikulatzeko. Ildo horiek, era berean, 11 jarduera-ildotan hedatzen dira, eta horietako bakoitzak aurrez zehaztutako helburu estrategikoekin eta erronkekin bat datorren etorkizuneko ambizioa adierazten du.

Jarduera-ildo horiek identifikatutako helburu estrategikoak hainbat modutan lortzen laguntzen dute:

ÁMBITOS	LÍNEAS DE ACTUACIÓN	OBJETIVOS				Impacto alto Impacto medio Impacto bajo
		Aumentar en un 30% la productividad material	Aumentar en un 30% la tasa de uso de material circular	Reducir en un 30% la tasa de generación de residuos por unidad de PIB	Integración de la bioeconomía	
Competitividad e Innovación	1. Nuevos modelos de negocio circulares y de alto valor añadido	●	●	●	●	
	2. Innovación y nuevas tecnologías en economía circular y bioeconomía	●	●	●	●	
	3. Nuevos materiales sostenibles	●	●	●	●	
Producción	4. Ecodiseño de productos y edificios	●	●	●	●	
	5. Fabricación eficiente y explotación de recursos sostenible	●	●	●	●	
	6. Fortalecer las oportunidades de la bioeconomía circular	●	●	●	●	
Consumo Circular	7. Consumo circular. Generar demanda y condiciones de mercado	●	●	●	●	
	8. Despilfarro alimentario	●	●	●	●	
	9. Consumo de plásticos	●	●	●	●	
Gestión de residuos y materias primas secundarias	10. Gestión sostenible de residuos	●	●	●	●	
	11. Materias primas secundarias	●	●	●	●	

...

7. kapituluak Ekonomia Zirkularrari eta Bioekonomiari buruzko **2024 Ekintza Plana** jasotzen du.

Euskadiko 2030erako Ekonomia Zirkularraren Estrategian jasotzen den bezala, ekintza-plana eguneratu behar da, 2024rako Ekintza Plan honetan jasotako epe laburrerako eta ertainerako ekintzak zehaztuz, ingurumen-, gizarte- eta enpresa-testuinguruan aldaketak, aurrerapen teknologiko berriak, arau-aldaketak, negozio-eredu berritzaileak agertzea eta abar gertatu ahala eguneratu ahal izateko. Beraz, atal honetan, 2024rako ezarritako Ildo Estrategikoak eta Ikuspegia lortzeko lehen urratsak ematen dituzten ekintzen multzoa zehazten da.

1. jarduketa-ildoak: Negozio-eredu zirkular berriak eta balio erantsi handikoak

1. Enpresak ekonomia zirkularrarekin eta bioekonomiarekin bat datozen negozio-eredu berrietara igarotzea bultzatzea.
2. Basque Circular Hub sortzea, Euskadiko ekonomia zirkularreko zerbitzu aurreratuen zentroa.
3. Ekonomia zirkularraren eta bioekonomiaren printzipioak integratzea Euskadiko unibertsitate-irakaskuntzan.
4. Garapen-agentziek eskualdeko ekonomia zirkularraren eta bioekonomiaren hedapenean duten zeregina sustatzea.
5. Bioekonomiari lotutako enpresa berriak sustatzea eta “Innovation and Business Discovery Hub” programa garatzea startup berriak sortzeko.
6. Lehentasunezko eremuetan (eraikuntza, packaging eta biomaterialak) balio erantsi handiagoko produktu eta soluzio berrien garapena sustatzea.

7. Dauden balio-kateak birmoldatzea, prozesuak bioekonomia zirkularrerantz eraldatzea erraztuz.

2. jarduketa-ildoak: Berrikuntza eta teknologia berriak ekonomia zirkularrean eta bioekonomian

8. Inbertsio publikoa eta pribatua indartzea ekonomia zirkularreko eta bioekonomiako berrikuntza-proiektuetan.
9. Zaintza-sistema bat sortzea ekonomia zirkularrean eta bioekonomian lehenetsitako enpresa-sektoreentzat dauden aukerei buruz.
10. Ekonomia zirkularreko eta bioekonomiako berrikuntza-ildoak bateratzea BRTAn (Basque-Research Technology Alliance), industria eta enplegu berria garatzeko helburuarekin.
11. Ekonomia zirkularra, bioekonomia eta ekoberrikuntza sartzeko 2030 Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plan berriaren funtsezko elementu gisa.
12. Lehen sektoreko ustiatze berrikuntzarako eta kalitatea hobetzeko 4.0. industria-tresnak eta beste teknologia batzuk bultzatzea (erabakiak hartzen laguntzeko sistemak, sentsoreak, teledetekzio-sistemak).
13. Eraldaketa-laborategi bat edo biofindegi-laborategi bat sortzea, frogapen-ekalan biobasatutako produktuak garatzeko azpiegitura komun gisa, bai eta prestakuntza-zentro gisa ere.
14. Bioekonomiako ezagutza-mapa egitea, teknologien ezagutza-arlo berriak identifikatuz, biomasak birbalorizatze eta ahalik eta gehien balorizatze.
15. Berriazko programak/tresnak bultzatzea edo daudenak egokitzea, merkatu-potentziala duten bioekonomiako proiektu berritzaileak bultzatzeko.

3. jarduketa-ildoak: Material jasangarri berriak

16. Material berriak garatzeko ikerketa-proiektuak hedatzea.
17. Ikerketa-jardueren ondoriozko ezagutza ekoizpen-prozesuetara transferitzea bultzatzea.
18. Basogintzako Bioekonomia garatzea, ekoizpen-prozesuetan material berriztagarriak sartzeko azpimarratuz, gaur egun erabiltzen diren material ez-berriztagarrien ordez.
19. Klima-aldaketan eragin handia duten materialen ibilbide-orriak egitea.

4. jarduketa-ildoak: Produktuen eta eraikinen ekodiseinua

20. Ekodiseinuaren eta ekonomia zirkularrean gaineko ezagutza zabaltzeko eta partekatze plataformak sortzea.
21. Basque Ecodesign Center bultzatzea lehiakortasuna eta balio-katearen traxioa hobetzeko proiektuen garapenean, eta jarduera-eremua sektore berrietara zabaltzea (eraikuntza, finantza...).
22. Ekodiseinu Industrialeko 2024 Programa abian jartzea, eraginkortasun materiala sustatzeko, ekoizpen-eredu berriak hobetuz eta garatuz eta produktu industrialen ekodiseinua indartuz.
23. Produktuei eta zerbitzuei buruzko ingurumen-estandarren erabilera zabaltzea lehenetsitako sektoreetan (industria eta nekazaritzako elikagaiak).

24. Eraikin eta bulego handien eraipen-, birgaitze- eta mantentze-irizpideetara bideratutako udal-akordioak bultzatzea.

5. jarduketa-ildoak: Baliabide jasangarrien fabrikazio eraginkorra eta ustiapena

25. Industria-teknika erabilgarri onenak berrikusteko prozesuan sortzen diren fabrikazio eraginkorrerako aukerei aurrea hartzea.
26. Teknologia Garbien Euskal Zerrendaren agindu berria, bigarren mailako materialak eta baliabideen erabileran eraginkorrak diren teknologiak teknologia garbien zerrendan sartzeko azterlana txertatuta.
27. ETEetan ekoproduktibitateari laguntzeko programa bat garatzea, "ETE zirkularra" izenekoa.
28. Eraikuntza industrializatua eta birmanufaktura-industria sustatzea, fabrikazio eraginkorrerako jarduketa gisa.
29. Nekazaritzako biomasaren ekoizpenean kudeaketa iraunkorra bermatzea, lurzoruaren funtzioak babestuz eta prozesuak optimizatuz, erabakiak hartzen laguntzeko tresnen bidez.
30. Biomasaren eta hondakinen iraunkortasuna sailkatu eta ebaluatzeko aukera emango duten tresnak eta metodologiak garatzea.

6. jarduketa-ildoak: Bioekonomia zirkularraren aukerak indartzea

31. Nekazaritzako elikagaien, itsasoko eta basogintzako sektorean prestakuntza bultzatzea, bioekonomia zirkularraren arloan landa-ekintzaitzaren garapena bultzatuko duten ad hoc prestakuntza-programak ezarriz.
32. Aliantza iraunkorrak sortzea bioekonomia zirkularreko eragile teknologiko traktoreekin.
33. Bioekonomia zirkularreko prestakuntza espezifikoa bultzatzea, batez ere prestakuntza arautuan eta graduondokoa, bai eta talentua garatzea ere, teknikarientzako eta ikertzaileentzako egonaldi eta prestakuntza-programekin.
34. Atzerriko inbertsioa erakartzea, enpresa-proiektuak garatzeko lankidetzak-akordioak sustatuz (Joint Ventures, partnerships, baterako inbertsioak).

7. jarduketa-ildoak: Kontsumo zirkularra. Eskaria eta merkatu-baldintzak sortzea

35. Ekonomia zirkularreko eta bioekonomiako irizpide berriak sartzeko Euskadiko 2030 Erosketa eta Kontratazio Publiko Berdeko Programan.
36. Borondatezko akordio bat egitea sektore pribatuarekin, ekonomia zirkularreko eta bioekonomiako irizpideak txertatzeko erosketan eta kontratazioan.
37. Udalerrian eta eskualdean bigarren eskuko produktuen bilketa eta konponketa bultzatzea.
38. Herritarrentzako informazio-kanpainak garatzea, kontsumo jasangarriko ohiturak sustatzeko eta ekonomia zirkularraren eta bioekonomiaren oinarriko printzipioak ezagutarazteko.
39. Ekonomia zirkularraren eta bioekonomiaren garapenaren inguruan gizartearen adostasuna eta herritarren parte-hartzea bultzatzeko mekanismoak ezartzea.

8. jarduketa-ildoak: Elikagaiak xahutzea

40. Herritarrak kontzientziaztea elikagaien kontsumo-eredu arduratsuago batean, elikagaiak alferrik galtzearen arazoa azpimarratuz.
41. Kontsumitzaileak elikagai-soberakinak aprobeitza ditzan eta/edo sortzaile handiek ondoren dohaintza egin dezaten sustatzea.
42. Lehen sektoreko eta nekazaritzako elikagaien industriako azpiproduktuen erabilera berritzailea bultzatzea, berezko lehengai gisa edo beste sektore batzuetarako.
43. Udalerri- edo eskualde-mailan konposteko materia organikoa berreskuratzea sustatzea.

9. jarduketa-ildoak: Plastikoen kontsumoa

44. Borondatezko hitzarmenak egitea funtsezko eragileekin, kontsumitzen diren plastikozko ontzien % 75 birziklagarriak izan daitezten eta erabilera bakarreko plastikozko poltsak, birziklagarriak ez direnak, desagerrarazteko.
45. Kontsumitzaileari erabilera bakarreko plastikozko produktuen kontsumoa murrizten inplikatzeko eta horretarako irizpidea ematea.
46. Erabilitako plastikoak birziklatzeko eta bigarren mailako plastikoak erabiltzeko soluzioak diseinatzen laguntzeko programa.

10. jarduketa-ildoak: Hondakinen kudeaketa iraunkorra

47. Hondakinak tratatzeko teknologia berri eraginkorragoak txertatzea eta garatzea, eta Euskadin hondakinak kudeatzeko sektore aurreratu bat indartzea.
48. Industria-hondakinen ekotasia edo isurketa-kanona ezartzea, ekonomia zirkularra eta balioztatu ezin diren hondakinen murrizketa sustatzeko, industria-ehunaren lehiakortasun handiagoko elementu gisa.
49. Tratamendurik gabeko lehen mailako hiri-hondakinen zero isurketarantz aurrera egitea, udalekin lankidetzan.
50. Industria-hondakin ez-arriskutsuen gaikako bilketarako, karakterizazioarako, biltegiatzerako eta balorizazioarako kudeaketa publikoko zentro bat sustatzea.

11. jarduketa-ildoak: Bigarren mailako lehengaiak

51. Material birziklatuen eta berriztagarrien gidak egitea eta banatzea, eraikuntza-proiektuetan txertatzeko.
52. Birziklapenaren sektorea bultzatzea material-zirkuluak ixteko, prezioan eta zehaztapen teknikoetan lehiakortasuna eta horniduraren egonkortasuna bermatuz.
53. Lehengai giltzarriak eta material horien arriskua eta mendekotasuna murrizteko berrerabilpen-, konponketa- eta birziklatze-prozesuetan zailtasun handienak dituztenak ordezkatzeari buruzko ikerketa.

8. kapituluak Planaren kudeaketa-, jarraipen- eta ebaluazio-eredua aurkezten du.

Plan hori Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailak bultzatu eta gidatu du, eta Nekazaritzako, Arrantzako eta Elikagai Politikako Sailburuordetzak eta Ingurumen Iraunkortasuneko Sailburuordetzak kudeatu eta koordinatu dute, Neiker eta Ihobe erakundeen bidez, hurrenez hurren.

Zuzendaritza Batzordea. Plana koordinatzeko organo hau honako hauek osatzen dute: Nekazaritzako, Arrantzako eta Elikagai Politikako Sailburuordetzak, Ingurumen Iraunkortasuneko Sailburuordetzak, Eusko Jaurlaritzako Landaren eta Itsasertzaren Garapenerako Fundazioak (hazi), Elikagaien Segurtasunerako Euskal Fundazioak (ELIKA), Industria Sustatzeko Euskal Sozietateak (SPRI), Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoak (IHOBE), NEIKER Zentro Teknologikoak, AZTI Zentro Teknologikoak eta Basque Research Technology Alliance (BRTA). zentroak.

Sailen arteko koordinazioa. Ekonomia zirkularra eta bioekonomia zeharkakoak direnez, ekonomia zirkularraren eta bioekonomiaren hainbat arlotan lanean ari diren Eusko Jaurlaritzako beste sail batzuen ekarpen oso garrantzitsua behar da. Proposatzen dena da sailen arteko eta diziplina anitzeko mahaia sortzea, urtean behin bilduko direnak sailen arteko koordinazio handiagoa lortzeko, sinergiak sortzeko eta planaren jarraipena egiteko.

Erakunde arteko koordinazioa. Sailen arteko koordinazioaz gain, Plan Estrategikoak beste euskal erakunde batzuekin koordinatuta eta elkarlanean aritzea eskatzen du, batez ere Foru-aldundiekin eta Udalekin. Udalsarea 2030, Jasangarritasuneranzko Udalerrien Euskal Sarea, eta Garapen Agentziak oso garrantzitsuak dira toki-eremuan, toki-erakundeen jarduerak koordinatzeko eta ekonomia zirkularraren eremuan toki-aplikazioko jardunbide onenak hedatzeko gaitasuna dutelako.

Eragile ekonomiko eta sozialen parte-hartzea. Plana egiteko, klusterren, zentro teknologikoen eta unibertsitateen laguntza izan da, eta diziplina anitzeko eta sektore arteko ikuspegiak sortu dira, oso beharrezkoak ekonomia zirkularra eta bioekonomia garatzeko. Dinamika horiek oso interesgarriak izan daitezke behar diren kontrasteak egiteko eta ekintzak baliozkotzeko edo etorkizunean ingurunean izango diren aldaketen arabera berriak proposatzeko, plan honi izaera bizia emanez eta gertaeren errealitatera etengabe egokituz.

Euskadin bioekonomia sustatzeko aholku-batzorde independentea. Bioekonomiaren arloan erreferentzia diren Europako herrialdeetan garatutako gobernantza-ereduen ildotik, hala nola Alemanian eta Finlandian, beharrezkotzat jotzen da Euskadin bioekonomia sustatzeko kontsulta- edo aholkularitza-izaerako talde edo kontseilu independente bat eratzea. Tokiko eta nazioarteko adituek osatutako kontseilu honen helburua da Euskadiko bioekonomiaren etorkizunari buruzko eztabaidarako eta aholkularitzarako epe luzeko ikuspegia duen espazio jarraitua, egonkorra eta independentea sortzea, bioekonomiaren arloan eskumena duten funtzio publikoekin (Eusko Jaurlaritzako hainbat zuzendaritza, Foru-aldundiak, Udala...) lotzeko. Jarraipenerako erakunde arteko organoak zehaztuko eta onartuko du Kontseiluaren sorrera, lehenengo bileretan.

Jarraipen- eta ebaluazio-sistema. Batzorde Errektoreak urtero egingo du planaren jarraipena eta ebaluazioa, eta urteko lehen hiruhilekoetan urteko jarraipen- eta aurrerapen-txostena egingo du, plangintzaren betetze-maila aztertzeko eta beharrezkoak diren gomendioak proposatzeko. Horretarako, aginte-koadroan sartzen joango den informazio kuantitatiboa bilduko da, eta, gainera, analisi kualitatiboa gehituko zaie jarraipen-txostenei.

2024an plana gauzatzeari buruzko azken txostena egingo da, eta beste bat eguneratzea eta egitea komeni den baloratuko da. Euskadiko 2024 Ekonomia Zirkularraren eta Bioekonomiaren Plan Estrategikoaren jarraipenean eta ebaluazioan sortzen den informazio guztia Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailaren Ihobe/Neiker webgunearen bidez kontsultatu eta parte hartu ahal izango da: <https://www.ihobe.eus> eta www.neiker.eus.

9. kapituluak aginte-taula bat proposatzen du, Planaren helburu estrategikoak neurtzera bideratutako adierazleen zerrenda batekin.

CUADRO DE MANDO INTEGRAL DEL PLAN ESTRATÉGICO DE ECONOMÍA CIRCULAR Y BIOECONOMÍA 2024			
OBJETIVOS ESTRATÉGICOS		Indicador base	Objetivo 2024
1	Productividad material (ratio PIB / CDM).	2,6 €/kg (2018)	3,4 €/kg
2	Tasa de uso de material circular (ratio material reciclado / (material reciclado + CDM).	7,9 % (2018)	10 %
3	Cantidad total de residuos generados , excluyendo los principales residuos mineros, por unidad de PIB en miles de euros.	59 kg/mil € (2018)	53 kg/mil €
INDICADORES OBJETIVOS DE PAÍS			
1	Emisiones totales de GEI (reducción)	27% (2019)	
2	Cuota de energías renovables	14,6 % (2019)	
INDICADORES DE RESULTADOS DEL PLAN DE ACCIÓN		Indicador base	Objetivo 2024
1	Nº de empresas vascas incorporando los principios de Economía Circular y Bioeconomía	200 (2020)	400
2	Inversión verde empresarial inducida	65 MM€ (2020)	120 MM€
3	Presupuesto movilizado en la Compra y Contratación pública verde	500 MM€ (2020)	700 MM€
5	Número de empresas de nueva creación con actividad relacionada con la bioeconomía circular	-	4
6	Número de proyectos tractores transversales en Euskadi relacionados con la bioeconomía circular	-	4
INDICADORES DE GESTIÓN DEL PLAN			Objetivo
1	Nivel de ejecución de las actuaciones Plan de Acción 2024		100%
2	Realización de Informes de seguimiento del Plan		Anual
3	Realización de Informe de evaluación del Plan		Año 2023

Azkenik, **10. kapituluak** ekimen honen **ekonomia- eta aurrekontu-esparrua** aurkezten du, aurrekontua jarduera-ildoaren arabera banakatuta.

Líneas de Actuación de Economía Circular y Bioeconomía	Presupuesto 2021	Presupuesto 2022	Presupuesto 2023	Presupuesto 2024	Presupuesto Total
1. Nuevos modelos de negocio circulares y de alto valor añadido	550.000 €	1.100.000 €	1.100.000 €	1.225.000 €	3.975.000 €
2. Innovación y nuevas tecnologías en economía circular y bioeconomía	3.950.000 €	5.325.000 €	4.325.000 €	4.650.000 €	18.250.000 €
3. Nuevos materiales sostenibles	200.000 €	250.000 €	250.000 €	400.000 €	1.100.000 €
4. Ecodiseño de productos y edificios	400.000 €	475.000 €	475.000 €	600.000 €	1.950.000 €
5. Fabricación eficiente y explotación de recursos sostenible	550.000 €	600.000 €	350.000 €	475.000 €	1.975.000 €
6. Fortalecer las oportunidades de la bioeconomía circular	0 €	500.000 €	300.000 €	450.000 €	1.250.000 €
7. Consumo circular. Generar demanda y condiciones de mercado	150.000 €	200.000 €	200.000 €	300.000 €	850.000 €
8. Despilfarro alimentario	50.000 €	75.000 €	75.000 €	150.000 €	350.000 €
9. Consumo de plásticos	75.000 €	100.000 €	100.000 €	175.000 €	450.000 €
10. Gestión sostenible de residuos	175.000 €	200.000 €	200.000 €	400.000 €	975.000 €
11. Materias primas secundarias	150.000 €	175.000 €	175.000 €	350.000 €	850.000 €
TOTAL	6.250.000 €	9.000.000 €	7.550.000 €	9.175.000 €	31.975.000 €

III.- GOGOETA OROKORRA

Europako Batzordeak “*Ekonomia Zirkularrerako Ekintza Planean*” (2020)”ohartarazi duenez, “*Lur bakarra daukagu, baina 2050ean munduko kontsumoa hiru planetaren baliokidea izango da*”. Kalkuluen arabera, biomasa, erregai fosilak, metalak eta mineralak bezalako materialen kontsumoa bikoiztu egingo da datozen berrogei urteetan, eta hondakinen urteko sorrera % 70 handituko da hemendik 2050era. Horregatik, beharrezkoa da **hazkunde birsortzaileko eredu baterako trantsizioa bizkortzea**, planetatik hartzen duena baino gehiago itzul diezaion planetari, haren baliabide-kontsumoari eusteko bidean aurrera egitea, planetak dituen mugen barruan, eta, horretarako, haren kontsumo-arrastoa murrizten eta hurrengo hamarkadan material zirkularraren erabilera-tasa bikoizten ahalegintzea.

Euskadin, “*2024 Ekonomia Zirkularraren eta Bioekonomiaren Plana*” aurkeztu da gure iritzira. Plan hori 2020-2024 aldirako XII. Legegintzaldirako Gobernu Programaren parte da. Programa honek, deskribatutako Europako eta munduko testuinguruan, ekonomia zirkularraren eredu berri bat bultzatzeko konpromisoa hartzen du, non produktuen eta materialen bizi-zikloa ahalik eta denbora luzeenean mantenduko den; izan ere, laugarren industria-iraultzak, garapen teknologikoaren jauzi kualitatiboa ez ezik, hazkunde ekonomikoaren eta materialen kontsumoaren arteko banatzearen beharra ere badakar. Hori dela eta, **positibotzat jotzen dugu** kontsultatzen zaigun ekimena.

Edukiari dagokionez, ondo egituratuta dago eta bat dator 2030 Ekonomia Zirkularraren Euskal Estrategiarekin. Hona hemen nabarmendu nahi ditugun gai batzuk:

- Dokumentuak atal guztiak deskribatzen ditu -diagnostikoa, erronkak, misioa, ikuspegia, helburu estrategikoak, jarduera-ildoak, ekintzak eta aurrekontua-, modu ulergarrian eta digerigarrian, eta, bereziki, gai horretan teknikari eta aditu ez direnek. Irakurketa soil batean ulertzen da Eusko Jaurlaritzak zer bultzatuko duen Ekonomia Zirkularraren arloan datozen urteetan, bai eta zer kostu ekarriko duen hori ezartzeak ere.
- Dokumentua 19. orrialdean aipatzen den parte-hartze prozesu aktibo batean oinarrituta egin da.

Egia da ekonomia zirkularraren heldutasun-maila (arloan batzuetan beste batzuetan baino gehiago) eta, bereziki, bioekonomiarena oraindik hasiberria dela, hurrengo hamarkadan aurkituko ditugun potentzialtasunekin alderatuta. Horregatik, zentzuzkoa da lehen Plan honetan gai horiek argi eta garbi sartzeara.

- Azpimarragarria da Euskadiko **bioekonomiaren potentzialtasunak** esplizituki jorratu nahi izatea. 2050ean Europa klimatikoki neutroa eraikitzeko EBren ikuspegiaren zazpi elementu estrategiko nagusietako bat izanik, ez guke aukera hori alferrik galdu behar. Halaber, egokia iruditzen zaigu bioekonomiari Euskadin ekiteko ikuspegia (ikus 14. orrialdea); izan ere, lurraldearen erresilientzia eta lehiakortasuna bilatzen ditu, balio-kate luzeagoetan/anitzagoetan lan eginez eta guztien inplikazio aktiboa bultzatuz (administrazioak -funtsean, tokikoak-, enpresak/ekintzaileak eta kontsumitzaileak).
- Era berean, egokia iruditzen zaigu eraikuntzaren eta nekazaritzako elikagaien/bioekonomiaren sektoreak, bost industria-sektoreekin batera, euskal ekonomia zirkularraren **lehentasunezko sektoretzat** hartzea. Gertaera hori guztiz bat dator Europatik markatzen dizkiguten Klimaren, Deskarbonizazioaren eta Ekonomia Zirkularraren (bioekonomia eta hustubide naturalak, eraginkortasun energetikoa, azpiegitura adimendunak, etab.) egungo jarraibideekin. Egia da ekonomia zirkularreko politikaren eta erregulazioaren hastapenetan Europa industria-sektorearen zati batean zentratu zela, baina orain beste eremu batzuetara zabaltzen ari da. Horregatik, ezinbestekoa da arreta-gunea zabaltzea, Ekonomia Zirkularraren arloko Europako egungo jarraibideekin bat datorren euskal ekosistema sozioekonomiko bat sortu nahi badugu.

Hala ere, esan daiteke dokumentuan **bost industria-sektoreei** buruz hitz egiten dela (3. orrialdea), baina ez dira zehazten, hurrengo orrialdeko grafikoan sartzetik harago. Argiagoa izan dadin, testuan zerrendatzea gomendatzen dugu.

- **Aurrekontuaren banakapena** aurkeztutako **jarduera-ildoei erantzutera** bideratuta dago, eta etorkizuneko garapenean egiaztatu ahal izango da egokia den. Zentzuzkoa dirudi ekonomiaren eta bioekonomiaren berrikuntzari eta garapen teknologikoari ematen zaion garrantzia, bai eta balio erantsi handiko negozio zirkularreko eredu berriak sortzeari, baliabide jasangarrien fabrikazio eraginkorrari eta ustiapenari, produktu eta eraikinen ekodiseinuari edo material berriei ematen zaion garrantzia ere. Gainera, jarduera-ildoak Herriaren lehiakortasunaren arabera diseinatzen dira, uneoro enpresen, sektore ekonomikoen, eskualdeko garapen-agentzien, ikerketa-zentroen, unibertsitateen eta Euskadiko administrazioen balio erantsia indartzeko.

Esandakoaren ildotik, aukera hau baliatzen dugu plan honen ezarpen-fasean **elkarlanak** izango duen garrantzia azpimarratzeko. Oso beharrezkotzat jotzen dugu eragile horiek guztiek lagundu ahal izateko espazioak sustatzea.

- Plan honek ez du ahazten **ekonomia zirkularra denoi dagokigula** gizarte gisa (ekoizpen-sektoreak, administrazio publikoak eta kontsumitzaileak). Azken horiek, hau da, herritarrak, funtsezko alderdia gara ekonomia ez lineal baterantz jotzeko, zirkular baterantz baizik. Horregatik, beharrezkoa da, Plan honek egiten duen bezala, konpromiso soziala eta kontsumo arduratsua indartuko dituzten jarduera-ildoak kontuan hartzea, ekonomiaren zirkulartasuna egitate bat izan dadin, eta ez eskubide bat soilik. 8. jarduera-ildoak, elikagaiak xahutzeari buruzkoa, adibide bat da.

Alde horretatik, adierazi nahi dugu beharrezkoa dela Planari eta bere edukiari buruzko **pedagogia**-lan garrantzitsu bat egitea inplikaturako eragile guztiei. Era berean, **hedapen egokia** eman behar da, eraginkorra izatea eta proposaturako helburuak lortzea nahi bada, horretarako guztien laguntza behar baita. Alde horretatik, ez zaigu nahikoa iruditzen Ihobe/Neikerren webgunearen bidez bakarrik argitaratzea Planaren jarraipenean eta ebaluazioan sortzen den informazio guztia, 22. orrialdean adierazten den bezala.

- Gure ustez, bereziki interesgarria da **kudeaketa-, jarraipen- eta ebaluazio-ereduan** (21-22 orrialdeak) gardentasun-, zeharkakotasun-, koordinazio- eta bikaintasun-printzipioak bereiziko dituen eredu bat diseinatzeko eta ezartzeko ahalegina egitea. Alde batetik, plan honen **jarraipen operatiboa** partaidetza-prozesu argi batean oinarritzen da. Prozesu horretan, hainbat **kontsulta-organoren** bidez, eragile ekonomiko, sozial, gobernu- eta zientifikoen balorazioa ezagutu nahi da. Bestalde, Euskadin bioekonomia sustatzeko kontsulta- eta aholkularitza-izaera duen **Kontseilu independente** bat definitzen da, tokiko eta nazioarteko adituek osatua. Bertan, Euskadiko bioekonomiaren etorkizunari buruzko etengabeko espazio egonkor, independente eta epe luzeko ikuspegidun bat sortzen da, eztabaidarako eta aholkularitzarako, bioekonomiaren arloan eskumena duten funtzio publikoekin lotzeko (Eusko Jaurlaritzako hainbat Zuzendaritza, Foru-aldundiak, Udalak...).

Kontseilu horri dagokionez, haren izaera eta funtzioak aintzat hartuta ere, eta hari buruzko zehaztasun handiagoaren zain, gogorarazi nahi dugu Kontseiluak eta organoak sortzea **mugatu egin beharko litzatekeela, eta jada eratuta dauden beste batzuekin sinergiak bilatu**. Bestalde, eratuz gero, komenigarria dirudi kontuan hartzea foro horretan aditu independenteez gain **zuzenean eragindako sektoreak** ere egon beharko liratekeela.

Azkenik, eta **hobetzeko proposamen** gisa, iradokitzen dugu Euskadin ezartzen ditugun helburuek **denbora-erreferentzia** bat izan dezatela (adibidez, 13. orrialdean ezarritako helburuetan ez dago erreferentzia hori, Estrategiaren 2030eko horizonte orokorretik harago), irakurketa errazagoa izan dadin. Era berean, **laburpen-koadroren** bat sartzea proposatzen dugu, Euskadin eta, ahal dela, EBn eta Estatuan arlo horretako helburu nagusiak jasoko dituen, helburu horiek bisualki xedatze aldera.

IV. - GOGOETA BEREZIAK

7. 2024 Ekonomia Zirkularreko eta Bioekonomiako Ekintza Plana:

8. jarduketa-ildoak: Elikagaiak xahutzea (19. orria)

Jarduera-ildo horren **43. neurriaren** arabera, "*materia organikoa berreskuratzea sustatu behar da, konposta egiteko...*". Gure ustez, neurri hori osatu egin behar da, **hiri-hondakinetan materia organikoaren gaikako bilketa** aipatuta.

Ekintzak konposta aipatzen badu, materia organikoaren gaikako bilketatik datorren ongarri organikoari buruz ari da. Ez dago beste aukerarik; izan ere, gaikako bilketarik ez badago eta hondakina partikula ez-organikoekin nahastuta badoa, ez guke konpostaz hitz egingo, material bioegonkortuaz baizik. Material hori legez baliozkoa izan daiteke lurzorua leheneratzeko, baina konposta ez bezala, ezin da ongarri organikotzat hartu.

Hondakinen Lege berriak, ziur aski 2022an onartuko denak, betebeharrak gisa ezartzen du materia organikoaren gaikako bilketa; beraz, beharrezkotzat jotzen dugu hori Plan honetan jasotzea.

Bestalde, 10. Jarduketa-lerroan, Hondakinen kudeaketa jasangarria, honetaz ere ez da ezer esaten:

50. neurriak "*industria-hondakin ez-arriskutsuen gaikako bilketarako kudeaketa publikoko zentro bat sustatzea*" aipatzen du, baina ez da materia organikoa aipatzen jardun-ildo osoan.

10. jarduketa-ildoak: Hondakinen kudeaketa iraunkorra (20. orria)

Beharrezkotzat jotzen dugu, jarduera-ildo horretan, **hondakindegien edukieraren gaineko aldizkako kontrol-sistemak handitzeari** buruzko **neurri berri bat** sartzeari, 2030 Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planarekin (PPGR 2030) bat datorrena.

Izan ere, zabortege baten izan litekeen kolapsoak, ingurumen-arazoak sortzeaz gain, inpaktu larriak eragin ditzake kokalekuan lan egiten duten pertsonen enpleguan, jarduera eten daitekeelako.

8. Kudeaketa-, jarraipen- eta ebaluazio-eredua

Lehenik eta behin, planaren **jarraipen operatiboan** (Planaren 21. orrialdea), **Zuzendaritza Batzordean** fundazio, erakunde eta sozietate publiko jakin batzuk sartzen dira.

Gogoeta orokorretan nabarmendu den bezala, eraikuntzaren sektorea ekonomia zirkularrerako funtsezko sektoreetako bat denez, sektore horrekin lotutako erakunde/sozietate publiko espezializatuak sartzeari proposatzen da, esaterako, Visesa.

Bigarrenik, **eragile ekonomiko eta sozialen parte-hartzeari** dagokionez (22. orrialdea), "*Plana egiteko klusterren, zentro teknologikoen, unibertsitateen, etab. laguntza izan dela*" adierazi ondoren, dinamika horiek "*oso interesgarriak*" izan daitezkeela adierazi da, "*beharrezkoak diren kontrasteak egiteko*".

Ez da ulertzen zergatik, erakunde horien lankidetzak ona izan bada, ez den adierazten, nolahi ere, erakunde horiek izango direla Planaren jarraipena eta kontrastea egiteko, aukera huts gisa hartu beharrean.

V.- ONDORIOAK

Euskadiko EGABaren ustez, egokia da “*Ekonomia Zirkularren eta Bioekonomiaren 2024 Plana*” izapidetzea, kontsulta-organo horrek egindako gogoetekin.

Bilbon, 2021eko uztailaren 30a

O.E. Presidentea

Emilia M. Málaga Pérez

Idazkari nagusia

Lorea Soldevilla Palazuelos